

આંતરિક અન્વેષણનો સમય

બાબા મુક્તાનંદની દિવ્ય દીક્ષા

ઈશા સરદેસાઈ દ્વારા લિખિત વ્યાખ્યા

૧૫ ઓગસ્ટે, આપણે બાબા મુક્તાનંદની દિવ્ય દીક્ષાનો મહોત્સવ મનાવીશું, જે એ દિવસની વર્ષગાંઠ છે જ્યારે વર્ષ ૧૯૪૭માં બાબાજીને તેમના શ્રીગુરુ, ભગવાન નિત્યાનંદ પાસેથી શક્તિપાત દીક્ષા પ્રાપ્ત થઈ હતી. આ એક નિર્ણાયક ક્ષણ હતી — નિશ્ચિતપણે બાબાજી માટે તેમની પોતાની સાધનામાં, જેમકે બાબાજી પોતાની આત્મકથા, ‘ચિત્શક્તિ વિલાસ’માં લખે છે, અને સાથેસાથે એ દરેક વ્યક્તિ માટે પણ જે આવનારાં વર્ષો અને દશકોમાં સિદ્ધયોગ પથનું અનુસરણ કરવાની હતી. બડે બાબાએ બાબાજીને શક્તિપાત પ્રદાન કર્યો જેના ફળસ્વરૂપ, સમય જતાં બાબાજીએ સિદ્ધયોગ પથની સ્થાપના કરી.

જો તમે ઓગસ્ટની શરૂઆતમાં લખેલા મારા લેખો વાંચ્યા છે તો તમે જાણતા જ હશો કે ગુરુમાઈજીએ આ મહિના માટે આપણા કેન્દ્રણ રૂપે ‘ધ્યાન’ અને ‘મંત્રજપ’ના અભ્યાસો પ્રદાન કર્યા છે. આ એક એવું કેન્દ્રણ છે જેને આપણે ઓગસ્ટ મહિનાના દરેક ઉત્સવને મનાવતી વખતે લાગુ કરી શકીએ છીએ.

ગયા અઠવાડિયે, બડે બાબાની પુણ્યતિથિના સંદર્ભમાં મેં ગુરુમાઈજીની કવિતા, ‘એક મંદિર નિરાકાર’ વિશે લખ્યું હતું અને એ પણ જણાવ્યું હતું કે આપણી આસપાસનો સંસાર આપણા ધ્યાન અને મંત્રજપના અભ્યાસ માટે પ્રેરણાદાયી બની શકે છે. હવે, જ્યારે આપણે બાબા મુક્તાનંદના દિવ્ય દીક્ષા મહોત્સવની તૈયારી કરી રહ્યાં છીએ તો આપણે એ અન્વેષણને આપણી અંતર તરફ વાળી શકીએ છીએ. બાબાજી સાધકોને ભારપૂર્વક કહેતા કે તેઓ અંતર-જગતના ઊંડાણનું નિરીક્ષણ કરે અને એ પણ સમજાવતા કે બાહ્ય જગત વિશેના આપણા દૃષ્ટિકોણ અને અનુભવનો સીધો સંબંધ એ વાત સાથે છે કે આપણે સ્વયં વિશે કેટલું જાણીએ છીએ. બાબાજીએ આ મૂળ શિખામણ પ્રદાન કરી :

આપને ધ્યાઓ.

આપનું સન્માન કરો.

આપને સમજો.

આપનો રામ, આપમાં આપ થઈને રહે છે.

પ્રસંગાનુસાર, બાબાજી આ શિખામણને થોડાં અલગ-અલગ રૂપમાં પ્રદાન કરતા હતા. ઉદાહરણ તરીકે, કેટલીકવાર તેઓ “આપને પૂજો” આ પંક્તિનો સમાવેશ કરતા હતા. જોકે, મૂળભૂતરીતે તેનો અર્થ એક જ હતો. અંતરમાં જાઓ. તમારી અંદર જાઓ. વર્ષ ૧૯૭૦થી ૧૯૮૧ની વચ્ચે, બાબાજીએ ત્રણ વિશ્વયાત્રા કરી અને “ધ્યાનક્રાંતિ” લાવવાના તેમના સંકલ્પ વિશે કહ્યું. ધ્યાનક્રાંતિ શબ્દે હંમેશાં મારું ધ્યાન આકર્ષિત કર્યું છે. ક્રાંતિ એક એવો શબ્દ

છે જેને આપણે મોટેભાગે બાહ્ય પરિવર્તન સાથે જોડીએ છીએ. લોકો તેમનાં જીવનમાં, તેમના સમાજમાં, તેમના દેશમાં અને સમગ્ર વિશ્વમાં જે પરિવર્તન જોવા માગે છે, તે પરિવર્તનને લાવવા માટે તેઓ જે કૃત્યો કરે છે, તે છે ‘ક્રાંતિ’.

આવી ક્રાંતિઓને કારણે અવિશ્વસનીય, વ્યાપક અને કેટલીકવાર ઘણાં મોટાં-મોટાં પરિવર્તનો થયાં છે. ઉદાહરણ તરીકે, ભારતને એ જ દિવસે સ્વતંત્રતા મળી હતી જે દિવસે બાબાજીને શક્તિપાત પ્રાપ્ત થયો હતો — ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૪૭. તો પછી, અંતરમાં ક્રાંતિ થવાનો અર્થ શું છે? બાબાજીએ જે શીખવ્યું છે તેના વિશે મારી સમજ એ છે કે પરિવર્તન માનવ હૃદયના સ્તરે પણ થવું જોઈએ. વાસ્તવમાં, આ જ એ પરિવર્તન છે જે ચિરસ્થાયી છે — આ રૂપાંતરણ ત્યારે થાય છે જ્યારે લોકો પોતાના અંતરમાં દિવ્યતા જુએ છે અને બીજાં લોકોમાં પણ એ જ દિવ્યતાને ઓળખવા લાગે છે. મેં પહેલાં પણ લખ્યું છે કે ગુરુમાઈજીની ઇચ્છા છે કે આપણે બધાં “આ સંસારને એક વધારે સારું સ્વર્ગ બનાવીએ.” આ કરવા માટે આપણે શરૂઆત સ્વયંથી જ કરવી પડશે.

જેમકે બાબાજી તેમની શિખામણમાં સૂચવે છે, આપણે આત્મા પર ધ્યાન કરવાનો અભ્યાસ કરી શકીએ છીએ. આપણે મંત્રજપનો અભ્યાસ પણ કરી શકીએ છીએ. જ્યારે બડે બાબાએ બાબા મુક્તાનંદને શક્તિપાત દીક્ષા પ્રદાન કરી ત્યારે તેમણે ‘ૐ નમઃ શિવાય’ મંત્ર આપ્યો હતો. પછી સમય જતાં બાબાજીએ આ જ મંત્ર વિશ્વભરમાં હજારો સાધકોને પ્રદાન કર્યો. શ્રીગુરુની કૃપાથી અનુપ્રાણિત આ મંત્રનો જપ કરીને, આપણે આપણા અંતરાત્માનું આવાહન કરી રહ્યાં છીએ. આપણે કહી રહ્યાં છીએ, “ૐ. હું શિવને નમન કરું છું, જે બધાંનો આત્મા છે, અંતરાત્મા છે.”

બાબાજીએ ઘણીવાર મંત્રજપની શક્તિ વિશે અને ધ્યાન સાથે તેના સંબંધ વિશે કહ્યું છે. હવે જ્યારે આપણે બાબાજીની દિવ્ય દીક્ષાના સન્માનમાં, આ બંને અભ્યાસ સાથે સંલગ્ન થઈએ ત્યારે આપણે બાબાજીના શબ્દોનો સહારો લઈ શકીએ છીએ.

બાબાજી કહે છે, “મંત્ર તમને ધ્યાનની સ્થિતિ સુધી લઈ જાય છે. તે આત્માની વાણી છે. સાધનાકાળ દરમિયાન આધ્યાત્મિક અભ્યાસ કરતી વખતે જ મંત્ર ફક્ત મંત્ર હોય છે, શબ્દોનો એક સમૂહ હોય છે. જ્યારે તે ફળીભૂત થવા લાગે છે ત્યારે તે સ્વયં પરમાત્મા છે; તે તમે છો.”^૧

© ૨૦૨૬ એસ.વાય.ડી.એ. ફાઉન્ડેશન®. સર્વાધિકાર સુરક્ષિત.

^૧ સ્વામી મુક્તાનંદ, *What Is An Intensive?*, દ્વિતીય આવૃત્તિ (સાઉથ ફોલ્સબર્ગ, ન્યૂયર્ક : એસ.વાય.ડી.એ. ફાઉન્ડેશન, ૧૯૯૫), પૃષ્ઠ ૧૩.